Федчук Марія Андріївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»;
науковий керівник:
Теліщук Мирослава Миколаївна,
старший викладач кафедри економічної
політики та сталого розвитку;
Державний податковий університет

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ НА ЕКОНОМІЧНУ СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

В умовах глобальних викликів та внутрішніх криз, що виникають внаслідок збройних конфліктів, питання економічної стабільності набуває особливого значення. Україна, яка переживає складний період війни, стала свідком значних економічних потрясінь, що загрожують не лише її фінансовій системі, але й соціальному добробуту населення. У цьому контексті міжнародна фінансова допомога виступає важливим інструментом підтримки держави, забезпечуючи необхідні ресурси для фінансування державних витрат, соціальних програм та відновлення інфраструктури.

Війна, розпочата росією в лютому 2022 року, завдала нищівного удару по українській економіці, спричинивши масштабні руйнування інфраструктури, розриви ланцюгів поставок, зменшення виробництва та зростання безробіття. Національний банк України, відійшовши від традиційної політики уникнення емісійного фінансування, змушений був покривати частину потреб за допомогою друку грошей, що створює ризик гіперінфляції. В таких умовах міжнародна фінансова допомога стала життєдайним ресурсом для збереження фінансової стабільності країни, забезпечення базових потреб населення та підтримки економічної активності [1, с.644].

З початку повномасштабного вторгнення, міжнародна спільнота мобілізувала значні обсяги фінансової допомоги для підтримки нашої країни в умовах війни. За інформацією Світового банку, з моменту початку конфлікту в лютому 2022 року було зібрано 38 млрд доларів США у вигляді фінансових зобов'язань та обіцянок для України, з яких понад 29 млрд доларів було виплачено станом на листопад 2023 року. Ця фінансова підтримка є частиною ширших зусиль, спрямованих на підтримку функціонування уряду України та підготовку до відновлення після війни [2, с.140].

За даними Ukraine Support Tracker, допомога з боку Європи перевищила підтримку з боку США: Європейський Союз зобов'язався надати 144 млрд євро та вже виділив 77 млрд євро для підтримки України. Поточна фінансова допомога надається в різних формах, таких як: гранти, гарантії та паралельне фінансування від міжнародних партнерів. Ця значна фінансова підтримка є критично важливою для забезпечення економічної стабільності України в

короткостроковій перспективі та відновлення в довгостроковій. Вона підкреслює важливість міжнародної підтримки у зміцненні стійкості та відбудові країни в умовах конфлікту [2, с. 140].

Згідно з інформацією Міністерства фінансів України, станом на середину 2023 року загальний обсяг фінансування, залученого від іноземних партнерів на двосторонній та багатосторонній основі, перевищив 50 млрд доларів США. Динаміка залучення допомоги протягом 2022–2023 років демонструє поступове зростання. У структурі джерел основну частину складають гранти (понад 55 % від загального обсягу), тоді як пільгові кредити і гарантії займають близько 40 % і 5 % відповідно [2, с.140].

Водночас частина грантів та кредитів спрямовується на підтримку економіки України. Це включає забезпечення критичного імпорту енергоносіїв, сировини та обладнання, а також збереження та відновлення експортного потенціалу. Допомога також надається підприємствам і населенню в регіонах, які постраждали від руйнувань, а також для відбудови пошкодженої інфраструктури, такої як: дороги, мости та лінії електропередач. Окремі проєкти фокусуються на підтримці конкретних секторів економіки: для агропромислового комплексу вже залучено понад 2 мільярди доларів у вигляді пільгових кредитів на закупівлю насіння, добрив та засобів захисту рослин. Крім того, спільно з ЄС, ЄБРР і Європейським інвестиційним банком реалізуються програми грантів, мікрокредитування та технічної допомоги для підтримки малого та середнього бізнесу [2, с. 141].

Фінансова підтримка Україні від міжнародних партнерів має стати більш системною, забезпечуючи регулярність, надійність та можливість термінового фінансування відновлення та реконструкції без затримок, навіть під час активних бойових дій. Важливо зменшити емісійне фінансування та надавати перевагу грантам замість кредитів, навіть пільгових. Це дозволить уникнути збільшення боргового навантаження, яке може ускладнити реалізацію довгострокових політик відновлення в умовах економічного спаду [3, с.11].

Крім того, безповоротні кошти для реконструкції можуть надходити з ресурсів, пов'язаних із агресором. Росія повинна нести відповідальність і компенсувати витрати України, використовуючи кошти свого центробанку та активи олігархів. Останні події вказують на можливість реалізації таких заходів, і важливо не втрачати цю можливість [3, с.11].

Для цього необхідно прийняти законодавство на рівні країн ЄС та інших партнерів, яке дозволить конфіскацію та передачу активів російських олігархів і центробанку Україні. Проміжні рішення, такі як інвестування конфіскованих активів з подальшим спрямуванням відсотків на відновлення, а також можливість запозичення під заставу цих активів, також можуть бути корисними. Це дозволить не лише забезпечити фінансування термінових потреб, а й закласти основи для сталого розвитку України в майбутньому [3, с.11].

Міжнародна фінансова допомога відіграє критично важливу роль у забезпеченні економічної стабільності України в умовах війни. По-перше,

міжнародні гранти та кредити дозволяють Україні фінансувати термінові потреби, такі як закупівля медикаментів, продуктів харчування та енергоносіїв. Це особливо важливо в умовах блокад і руйнувань, які обмежують доступ до базових ресурсів. Завдяки цим фінансовим вливанням країна може підтримувати соціальну стабільність, запобігаючи гуманітарним кризам.

По-друге, міжнародна допомога сприяє відновленню ключових секторів економіки. Зокрема, агропромисловий комплекс, який є основою українського експорту, отримує необхідні ресурси для підтримки виробництва та збереження продовольчої безпеки. Це, в свою чергу, допомагає стабілізувати валютний ринок і зберегти робочі місця.

По-третє, фінансова підтримка від міжнародних організацій, таких як Міжнародний валютний фонд, Європейський Союз та Світовий банк, не лише забезпечує негайну ліквідність, а й створює основу для структурних реформ. Ці реформи можуть включати покращення управління державними фінансами, боротьбу з корупцією та розвиток інфраструктури, що в перспективі сприятиме стійкості економіки.

Крім того, міжнародна фінансова допомога підвищує довіру інвесторів до української економіки. Коли країна отримує підтримку від міжнародних партнерів, це сигналізує про її здатність подолати труднощі та відновити стабільність. Це може залучити іноземні інвестиції, які також є важливими для відновлення економіки.

Отже, міжнародна фінансова допомога є не лише засобом для подолання нагальних викликів, а й важливим інструментом для стратегічного розвитку України в умовах війни. Вона забезпечує економічну стабільність, підтримує соціальну справедливість і закладає основи для майбутнього відновлення та процвітання країни. У цей критичний період важливо продовжувати співпрацю з міжнародними партнерами та ефективно використовувати отримані ресурси для досягнення сталого розвитку та безпеки.

Список використаних джерел

1. Прохорова М. Е., Гуменюк Я. М. Міжнародна фінансова допомога Україні. *Наукові перспективи.* 2023. № 11(41). С. 644. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/7693/7738 (дата звернення: 06.10.2024).

2. В.А. Панченко. Роль міжнародної фінансової допомоги у відбудові економіки України в умовах війни. *Економіка, управління та адміністрування. 2024.* № 2(108). С. 140-141. URL: http://ema.ztu.edu.ua/ (дата звернення: 06.10.2024).

3. Вишлінський Г.В, Репко М. М., Гайдай Ю.В., Горюнов Д. В., Самойлюк М. І. Міжнародна підтримка: мистецтво неможливого. *Економіка України під час війни: грудень 2022 та підсумки року.* 2022. С. 11. URL: https://ces.org.ua/economy-of-ukraine-during-the-war-december-amndhe-results-of-the-year/ (дата звернення: 06.10.2024).